

شماره چاپ 1496

شماره ثبت 619

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ 1398/5/7

یک شوری

لایحه شفافیت

کمیسیون‌های ارجاعی

مشترک: آموزش، تحقیقات و فناوری - اجتماعی - اقتصادی -
امور داخلی کشور و شوراها - فرهنگی - قضائی و حقوقی

فرعی: امنیت ملی و سیاست خارجی - برنامه و بودجه و محاسبات

متن سوابق قانونی به دلیل حجم زیاد، جداگانه چاپ می‌شود.

معاونت قوانین

باسمه تعالی

شماره: 55009/37173

تاریخ: 1398/4/1

جناب آقای دکتر لاریجانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه شفافیت که به پیشنهاد معاونت حقوقی رئیس جمهور در
جلسه مورخ 1398/2/25 هیأت وزیران به تصویب رسیده است، جهت طی
تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می شود.

حسن روحانی

رئیس جمهور

مقدمه (دلایل توجیهی):

شفاف‌سازی عملکرد دولت (به معنای عام) از جمله شاخص‌های حکمرانی مطلوب است که ارتقای وضعیت این شاخص از طریق آگاهی مستمر و بدون تبعیض شهروندان از فرآیندها و امور مربوط به سازوکارهای حاکمیتی فراهم می‌شود. در این راستا و با عنایت به اینکه افزایش شفافیت دولت، نظارت و اعتماد عمومی نسبت به حاکمیت را به دنبال دارد و مشارکت همگانی (مردم و دولت) برای مبارزه با فساد را تقویت خواهد کرد، لایحه زیر برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود:

عنوان لایحه:

شفافیت

بخش اول - تعاریف و اهداف

ماده 1- در این قانون، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط

به کار می‌روند:

الف - شفافیت: وضعیتی که در آن اطلاعات، صلاحیت‌ها، رفتارها و عملکردهای مؤسسات مشمول در زمان مناسب و با کیفیت مناسب در معرض دسترسی و استفاده اشخاص ذی‌نفع یا عموم مردم یا مراجع نظارتی قرار می‌گیرد.

ب - اطلاعات: هر نوع داده یا فراداده پردازش شده یا هر نوع معلومات

اعم از آنکه به صورت نوشتاری یا گفتاری یا دیداری باشد.

پ - داده‌های شخصی: داده‌هایی که به تنهایی یا به همراه داده‌های دیگر

به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم می‌تواند به شناسایی یک شخص منجر شود؛

مانند شماره‌های ملی، شناسنامه، حساب بانکی، خودرو، بیمه‌نامه و گذرنامه

ت - اطلاعات خصوصی اشخاص: اطلاعاتی که درباره یک شخص توسط مؤسسات مشمول، تولید، گردآوری، فرآوری یا نگهداری می‌شود.

ث - اطلاعات عمومی: اطلاعاتی که مالک خصوصی ندارد و توسط مؤسسات مشمول، تولید، گردآوری، فرآوری یا نگهداری می‌شود، نظیر قوانین و مقررات، آمار و ارقام رسمی، اسناد و مکاتبات اداری

ج - اطلاعات طبقه‌بندی شده: اطلاعاتی که طبق قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب 1353- و همچنین سایر قوانین با رعایت معیارهای قانون مذکور طبقه‌بندی می‌شوند

چ - مؤسسات مشمول: مؤسسات عمومی و خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی

ح - مؤسسه عمومی: سازمان‌ها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام شامل تمام ارکان و اجزای آن که در قوانین جمهوری اسلامی ایران آمده است یا به این عنوان شناخته می‌شوند و از جمله دربرگیرنده مجموعه‌های زیر می‌باشند:

1- قوه مجریه اعم از وزارتخانه‌ها، مؤسسات، دانشگاه‌ها و شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانکها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکتهای بیمه دولتی و همچنین دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، اعم از اینکه قانون خاص خود را داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت کنند نظیر وزارت جهادکشاورزی، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و تمامی مؤسسات و شرکتهای تابع یا وابسته به آنها

- 2- قوه مقننه شامل مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان، دیوان محاسبات کشور و تمامی سازمان‌ها، مؤسسات و شرکتهای تابع یا وابسته به آنها، اعضای شورای نگهبان و نمایندگان مجلس شورای اسلامی
- 3- قوه قضائیه شامل دادسراها و دادگاههای دادگستری اعم از دادگاههای عام، خاص و ویژه، سازمان بازرسی کل کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان قضائی نیروهای مسلح و تمامی سازمان‌ها، مؤسسات و شرکتهای تابع یا وابسته به آنها و همچنین شوراهای حل اختلاف
- 4- نهادها و واحدهای زیر نظر مقام رهبری اعم از نظامی و غیرنظامی و تولید استان‌های مقدس و موقوفات و بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی و تمامی سازمان‌ها، مؤسسات و شرکتهای تابع یا وابسته به آنها
- 5- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع ماده (3) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب 1386- از جمله شهرداری‌ها، کمیته امداد امام خمینی (ره)، هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و تمامی سازمان‌ها، مؤسسات و شرکتهای تابع یا وابسته به آنها
- 6- شوراهای اسلامی شهر و روستا، بخش، شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها

7- مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجلس خبرگان رهبری، شورای عالی امنیت ملی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی فضای مجازی، شورای عالی شفافیت و سایر شوراهای مشابه

خ- **مؤسسه خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی**: اشخاص حقوقی غیر از مؤسسات عمومی که طبق قانون عهده‌دار یک یا چند امر عمومی می‌باشند، مانند کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های نظام مهندسی، اتاقهای بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف و

تعاون، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، مدارس، بیمارستانها و مؤسسات اعتباری و شرکتهای بیمه‌ای غیردولتی

د - دسترسی: امکان دستیابی و رؤیت اطلاعات یا آگاهی از آنها یا در اختیار گرفتن اسناد و ابزار حاوی اطلاعات

ذ - حریم خصوصی: قلمرویی از زندگی هر شخص که برابر قانون یا عرف از دسترسی دیگران مصون می‌باشد، مانند تمامیت جسمی، اماکن خصوصی و منازل، ارتباطات خصوصی با دیگران

ر - کارکنان: افرادی که بر اساس ضوابط و مقررات مربوط، به موجب حکم مقام صلاحیتدار یا قرارداد، در یکی از مؤسسات مشمول به خدمت پذیرفته شده‌اند.

ز - مدیران: بخشی از کارکنان مؤسسات مشمول که تصمیمات مربوط به اداره آن مؤسسه را در سطوح مختلف اتخاذ می‌کنند.

ژ - مقامات: تمامی اشخاص مذکور در ماده (3) قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب 1391

س - شخص ذی نفع: شخص حقیقی یا حقوقی که از تصمیم مورد نظر مؤسسات مشمول به طور مستقیم منتفع یا متضرر می‌شود.

ش - شخص ذی ربط: شخص حقوقی که موضوع فعالیت یا اهدافی که در اساسنامه آن مقرر شده با موضوع تصمیم مؤسسات مشمول هم‌جهت، هم‌سنخ یا مشابه باشد.

ص - تشکل مردم‌نهاد: تشکل غیردولتی که تحت هر عنوان به صورت داوطلبانه، غیرانتفاعی و برای اهداف غیرسیاسی ایجاد شده است.

ض - بنگاه اقتصادی: واحد اقتصادی که در تولید کالا یا ارائه خدمت فعالیت می‌کند، اعم از آنکه دارای شخصیت حقوقی باشد یا نباشد.

ط - شرکت تابع: شرکتی که صددرصد (100%) سهام یا اکثریت مطلق سهام آن در مالکیت و کنترل مدیریتی شرکت اصلی است.

ظ - شرکت وابسته: شرکتی که اگرچه کمتر از پنجاه درصد (50%) سهام آن در مالکیت مؤسسات مشمول می‌باشد ولی در کنترل مدیریتی آنها است.

ع - پایگاه اطلاع‌رسانی: واحد متعلق به مؤسسات مشمول که موضوع اصلی فعالیت آن اطلاع‌رسانی درباره مأموریت‌ها، برنامه‌ها، فعالیت‌ها، عملکردها و سایر موارد مرتبط با آن مؤسسه می‌باشد.

غ - شورا: شورای عالی شفافیت موضوع ماده (30) این قانون ماده 2- اهداف این قانون به شرح زیر است:

الف - تأمین و تضمین اصل حق دسترسی افراد به اطلاعات

ب - افزایش اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی

پ - شفافیت سازمانی، اداری و اطلاعاتی در زمینه‌های سیاسی،

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

ت - ارتقای پاسخگویی دستگاهها، مقامات، مدیران و کارکنان

ث - از بین بردن زمینه‌های فساد و ارتقای سلامت نظام اداری

ج - تقویت نظارت مستقیم و سازمان‌یافته مردمی بر نظام تقنینی،

قضائی و اجرائی

چ - شفاف کردن ارتباطات و تعاملات در جهت کاهش روابط و

مناسبات غیرقانونی

بخش دوم - تکالیف عمومی شفافیت

ماده 3- مؤسسات مشمول باید اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی

خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند؛ مگر اینکه برخی از مصادیق مذکور در مورد آنها موضوعیت نداشته باشد:

الف - اسناد تأسیس و اطلاعات راجع به ساختار، مؤسسات و

شرکتهای تابع یا وابسته، مدیران و کارکنان، وظایف و اختیارات و

فرآیندهای اداری، برنامه‌ها و طرحهای مصوب و گزارشهای عملکرد

ب- صورتهای مالی و اطلاعات راجع به اموال، دارایی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها، مشخصات املاک و ساختمان‌ها (تحت تملک، در اختیار و مورد استفاده یا بهره‌برداری)، تسهیلات، هدایا، موقوفات و همچنین کمک‌ها و واگذاری‌های بلاعوض اعم از اعطائی و دریافتی

پ- آرای قطعی و تصمیمات صادره از مراجع قضائی و غیرقضائی له یا علیه خود با رعایت ماده (15) این قانون

ت- متن، متمم و الحاقات تمامی قراردادهای مربوط به معاملات بزرگ و متوسط، به ترتیب مقرر در آیین‌نامه اجرائی این قانون

ث- مبالغ تعرفه‌ها و عوارض و هزینه‌های ارائه خدمات و مصوبات مرجع تصویب آنها و مستندات مربوط به صلاحیت تصویب

ج- فرصتهای سرمایه‌گذاری و همکاری در قالبهای مشارکت و شرایط استفاده از این فرصتها

چ- تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود تبصره- قوانین و مقررات موضوع این بند باید علاوه بر پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسات مشمول، در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران وابسته به معاونت حقوقی رئیس‌جمهور نیز منتشر شده و در دسترس عموم قرار گیرند.

ماده 4- مؤسسات مشمول موظفند در پاسخ به درخواست دسترسی شهروندان به تصمیمات اداری که مستقیماً مربوط به شخص درخواست‌کننده می‌باشد، اطلاعات زیر را ارائه کنند:

الف- تاریخ صدور و مفاد اصلی تصمیم

ب- مستندات قانونی، ادله و استدلال‌های منجر به اتخاذ تصمیم

پ- اعلام مرجع و مهلت اعتراض به تصمیم

ت- نام و سمت تصمیم‌گیرنده

ماده 5- مؤسسات مشمول و احزاب و تشکلهای مردم‌نهاد مکلفند از ارائه و انتشار اطلاعات زیر خودداری کنند:

الف - اطلاعات و اسناد طبقه‌بندی شده دولتی

ب - اطلاعات مربوط به حریم خصوصی اشخاص

پ - اطلاعاتی که افشای آنها مغایر عفت عمومی بوده یا اشاعه فحشا محسوب می‌شود.

ت - اطلاعاتی که افشای آنها به کشف یا تعقیب مجرم لطمه وارد می‌کند.

ث - اسرار تجاری و حرفه‌ای اشخاص حقیقی و حقوقی

ج - سایر مواردی که طبق قوانین خاص برای افشای آنها ممنوعیت و یا ترتیب خاص پیش‌بینی شده است.

تبصره 1- در موارد ابهام یا اختلاف در تشخیص مصداق، نظر شورا ملاک عمل خواهد بود.

تبصره 2- درخواست دسترسی به اطلاعات خصوصی اشخاص و همچنین افشای داده‌ها و اطلاعات خصوصی اشخاص توسط مؤسسات مشمول، در چهارچوب قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات - مصوب 1387 - امکان‌پذیر خواهد بود.

بخش سوم - تکالیف اختصاصی شفافیت

فصل اول - شفافیت مقررات‌گذاری

ماده 6- تمامی شوراهای، مجامع و نهادهای مؤثر در فرآیند قانونگذاری و همچنین نهادهای تصمیم‌گیرنده که دارای صلاحیت سیاست‌گذاری یا وضع قانون و مقررات هستند باید تمامی مذاکرات و تصمیمات خود را ثبت کرده و اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر و در دسترس عموم قرار دهند:

الف - مستندات قانونی صلاحیت وضع مقررات

ب- اسامی، سوابق تحصیلی، اجرائی و حرفه‌ای تصمیم‌گیرندگان به همراه مستندات

پ- آیین‌نامه داخلی، تقویم و دستور جلسات و وضعیت حضور و غیاب تصمیم‌گیرندگان

ت- متن مصوبات

ث- گزارش سالانه عملکرد نهاد و دبیرخانه (در صورت وجود دبیرخانه)

ماده 7- مجلس شورای اسلامی علاوه بر اطلاعات موضوع ماده (6)

باید اطلاعات زیر را نیز در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کند:

الف- متن تذکرها و سؤالات نمایندگان و پاسخهای مسؤولان ذی‌ربط

ب- مشخصات رسانه‌هایی که امتیاز یا مالکیت آنها کلاً یا جزئاً به

نمایندگان متعلق باشد یا مدیر مسؤولی آنها را برعهده داشته باشند.

پ- تعداد و دلایل شکایت هر نماینده از روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها

ت- تمامی گزارش‌های تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی و

گزارش‌هایی که باید به‌موجب قوانین و مقررات به مجلس شورای

اسلامی تقدیم شوند مانند گزارش تفریغ بودجه

ث- گزارش تحلیلی و مقایسه‌ای کمیسیون اصل نودم (90) قانون اساسی

جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر مشخصات شکایت‌های دریافت‌شده و

رسیدگی‌شده به تفکیک شاکیان، نهادهای مورد شکایت، موضوع شکایت و

نتیجه حاصله، با رعایت ماده (15) این قانون

ج- گزارش عملکرد نماینده در ارتباط با وظایف نمایندگی

چ- گزارش شکایت‌ها و دیگر موارد مطروحه نزد هیأت نظارت بر

رفتار نمایندگان مجلس شورای اسلامی و نتایج رسیدگی

ماده 8- مؤسسات عمومی که صلاحیت ارائه طرح، لایحه و یا پیش‌نویس مصوبه را دارند، موظفند گزارش ارزیابی تأثیرات و پیامدسنجی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی آن را با رعایت ضوابط مربوط تهیه و در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کنند. همچنین مؤسسات یادشده باید پیش‌نویس طرح، لایحه و مصوبه موردنظر خود را همزمان با ارائه به مجلس شورای اسلامی یا هیأت وزیران، حسب مورد در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کنند.

ماده 9- اطلاعات زیر باید در پایگاه اطلاع‌رسانی نهادهای مربوط منتشر شده و در دسترس عموم قرار گیرد:

الف - مشروح مذاکرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی و تفسیر قانون اساسی

ب - مشروح مذاکرات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص مصوباتی که به استناد بند (8) اصل یکصد و دهم (110) یا اصل یکصد و دوازدهم (112) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با عنوان قانون تصویب شده‌اند.

پ - مشروح مذاکرات شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی فضای مجازی و سایر نهادهای شورایی که تحت ریاست رئیس‌جمهور اداره می‌شوند درباره مصوباتی که دارای آثار قانونی هستند؛ به‌جز شورای عالی امنیت ملی

ت - مشروح مذاکرات هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مقام صدور رأی وحدت رویه و صدور رأی راجع به رأی اصراری دادگاهها

ث - مشروح مذاکرات هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در مقام صدور رأی وحدت رویه و ابطال مقررات دولتی

ج - مشروح مذاکرات سایر نهادهای شورایی قانونی درباره مصوبات

مربوط به حقوق و آزادی‌های عمومی

ماده 10- به منظور شفاف‌سازی قوانین و مقررات، تمامی مؤسسات مشمول مکلفند بر اساس زمان‌بندی و در چهارچوب فرآیندی که از سوی هیأت وزیران تصویب می‌شود، نسبت به تنقیح و ساده‌سازی قوانین و مقررات مربوط به حوزه خود اقدام کنند.

ماده 11- مصوبه و تصمیم مراجع و مقامات در صورتی که موجد حق و تکلیف عمومی است قابل طبقه‌بندی به عنوان اسرار دولتی (اطلاعات طبقه‌بندی شده) نیست و تمامی طبقه‌بندی‌های موجود در این زمینه، به درخواست اشخاص ذی‌ربط و یا با طرح از سوی دبیرخانه شورا، توسط شورا بررسی و در صورت لزوم مورد تجدیدنظر قرار می‌گیرد.

فصل دوم - شفافیت رسیدگی مراجع قضائی و غیرقضائی

ماده 12- تمامی مراجع رسیدگی قضائی و غیرقضائی جهت رسیدگی به شکایات و حل اختلافات باید اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند:

الف - نوع مرجع، مستندات قانونی صلاحیت رسیدگی و فرآیند اتخاذ

تصمیم

ب - اسامی، سوابق تحصیلی، اجرائی و حرفه‌ای تصمیم‌گیرندگان به

همراه مستندات

پ - آمار پرونده‌های در جریان به تفکیک موضوعی و مرحله رسیدگی

ماده 13- دادگستری‌های کل استان مکلفند بر اساس دستورالعمل ابلاغی

قوه قضائیه، علاوه بر اطلاعات مندرج در ماده (12) این قانون، اطلاعات زیر را

نیز در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند:

الف - اسامی و مشخصات تمامی مراجع قضائی کشور به تفکیک حوزه

قضائی و روشهای دسترسی غیرحضورى به آنها و همچنین پایگاههای

اطلاع‌رسانی ذی‌ربط

ب- مشخصات شوراهاى حل اختلاف واقع در هر استان و اسامى اعضاى آنها

پ- مشخصات كانونهاى وكلا و مراكز امور مشاوران حقوقى، وكلا و كارشناسان قوه قضائيه و همچنين اسامى وكلا، مشاوران، كارشناسان حقوقى و مترجمان وابسته به آنها به تفكيك هر استان

ت- مشخصات زندانها و كانونهاى اصلاح و تربيت واقع در هر استان

ث- اسامى و مشخصات اعضاى هيأتهاى منصفه مطبوعات و جرائم سياسى

ج- نوبت، موضوع و ساعت جلسات علنى رسيدگى به پروندههاى ثبت شده در مراجع قضائى با ذكر شماره شعب و اسم قضات رسيدگى كننده، حداقل از يك ماه قبل از تشكيل جلسات

چ- آمار و مشخصات پروندههاى انتظامى جارى و مختومه عليه مقامات قضائى و وكلاى دادگسترى

ح- مصوبات و تصميمات مقامات و مديران قوه قضائيه و بخشنامههاى صادره براى مراجع قضائى، سازمانها و نهادهاى وابسته به اين قوه

خ- مدت زمان رسيدگى به پروندهها در دادرها و دادگاهها به تفكيك نوع و صلاحيت آنها

د- آمار قضائى ماهانه به تفكيك نوع اتهام، جنسيت و استان مشتمل بر:

1- آمار مجازاتهاى اعدام، حبس ابد و قصاص نفس

2- آمار زندانيان كل كشور و كودكان بزهكار در كانونهاى اصلاح و

تربيت

3- آمار عفو و بخشودگى مجازاتها

4- آمار آزادى مشروط، نيمه آزادى و تعليق اجراى مجازات

ماده 14- تمامى ضابطان دادگسترى كه مبادرت به دستگيرى يا

بازداشت افراد مى كنند موظفند تعداد افراد دستگير يا بازداشت شده را در

پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کنند. همچنین قوه قضائیه مکلف است آمار بازداشت‌های غیرقانونی و گزارش اقدامات جبرانی در استیفای حقوق آنان را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کند.

ماده 15- آرای قطعی مراجع قضائی و غیرقضائی مشتمل بر مشخصات مرجع صادرکننده، شماره، تاریخ صدور و متن کامل تصمیم، به استثنای داده‌های شخصی طرفین دعوا باید حسب مورد در پایگاه اطلاع‌رسانی مراجع مذکور منتشر شده و در دسترس عموم قرارگیرد.

تبصره - افشای داده‌های شخصی مجرمانی که مجازات قانونی جرم ارتكابی آنان از نوع تعزیری درجه یک تا چهار باشد بلامانع است، مگر آنکه به تشخیص قاضی رسیدگی‌کننده نشر آنها بر خلاف نظم و عفت عمومی باشد.

فصل سوم - شفافیت اجرائی

بند اول - شفافیت اقتصادی

ماده 16- سازمان اداری و استخدامی کشور موظف است با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و اطلاعات، سازمان بازرسی کل کشور و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور فعالیت‌های اقتصادی مؤسسات مشمول را که در حیطه وظایف و مأموریت‌های قانونی آنها نیست، شناسایی کند و موارد مغایرت را به رئیس‌جمهور و رئیس مؤسسه مربوط جهت انطباق با قانون اعلام کنند. در صورتی که مؤسسه مذکور ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ اعلام نسبت به اصلاح وضعیت خود اقدام نکند، مراجع مذکور، مراتب را به اطلاع عموم می‌رسانند.

ماده 17- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، چهارچوب و قواعد مشترک اساسنامه شرکتهای دولتی و شرکتهای تابع و وابسته آن دسته از مؤسسات

عمومی که فعالیت اقتصادی می‌کنند را با لحاظ حداکثر شفافیت به ویژه از نظر مواد تابع قانون تجارت، تأمین حقوق سهامداران، پیشگیری از ایجاد انحصار، تحدید فعالیت شرکت و صلاحیت مدیران به موضوع و اهداف تشکیل شرکت، تسهیل حسابرسی و پاسخگویی مدیران، تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند. شرکتهای مذکور موظفند ظرف مدت یکسال از تاریخ ابلاغ چهارچوب و قواعد یادشده، اساسنامه خود را با آن تطبیق دهند. در غیر این صورت، در حکم شرکت دولتی محسوب شده و تابع احکام این شرکتهای خواهند بود.

تبصره - مرجع تشخیص انطباق اساسنامه شرکتهای مذکور با چهارچوب و قواعد یادشده، کارگروهی به مسؤولیت وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت رؤسای سازمانهای اداری و استخدامی کشور و برنامه و بودجه کشور می‌باشد.

ماده 18- مرجع ثبت شرکتهای موظف است اسامی شرکتهایی که مطابق گزارش سازمان امور مالیاتی کشور ظرف دو سال اظهارنامه مالیاتی نداده باشند را به عنوان شرکت غیرفعال اعلام کرده و مشخصات آنها را در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و پایگاه اطلاع‌رسانی خود برای اطلاع عموم منتشر کند. فعال شدن مجدد این شرکتهای منوط به رعایت تشریفات قانونی مربوط خواهد بود.

ماده 19- مؤسسات مشمول مکلفند قبل از انعقاد هرگونه قرارداد و یا ارائه خدمت به اشخاص حقیقی و حقوقی به ویژه بنگاههای اقتصادی، نسبت به احراز فعال بودن و اعتبارسنجی آنها و همچنین شناسایی ذی‌نفعان نهائی قرارداد یا خدمت مذکور اقدام کنند.

تبصره - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است ترتیبی اتخاذ کند که امکان تحقیق و بررسی در ارتباط با وضعیت اعتباری

اشخاص موضوع این ماده از طریق اطلاعات بانکی آنها و در صورت موافقت آنها، برای مؤسسات مشمول فراهم شود.

ماده 20- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اطلاعات راجع به اموال غیرمنقول متعلق به دولت و مؤسسات عمومی و همچنین موقوفات عام را که در سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاههای اجرائی (سادا) جمع‌آوری نموده است، با رعایت جنبه‌های امنیتی در دسترس عموم قرار دهد. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است اطلاعات راجع به اموال یادشده را جهت ثبت در سامانه مذکور در اختیار وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار دهد.

تبصره - مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، ستاد اجرائی فرمان امام (ره) و سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی مکلفند اطلاعات تمامی اموال غیرمنقولی که تحت عناوین مختلف از جمله تحت سرپرستی و صادره‌ای در اختیار آنها قرار گرفته، به همراه مستندات مربوط در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند. همچنین مراجع مذکور مکلفند اطلاعات مذکور را به وزارت امور اقتصادی و دارایی منعکس کنند تا وزارت یادشده به صورت جداگانه در سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاههای اجرائی (سادا) ثبت کرده و بر اساس مصوبات شورا در دسترس عموم قرار دهد.

ماده 21- مؤسسات مشمولی که تسهیلات مالی پرداخت می‌کنند باید شرایط استفاده از تسهیلات، میزان حداقل و حداکثر تسهیلات، شیوه اعتبارسنجی، انواع تضمین‌های قابل پذیرش و همچنین آمار تسهیلات اعطاءشده را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند.

تبصره - درخواست‌کنندگان تسهیلات می‌توانند دلایل عدم پذیرش

درخواست خود را از مؤسسات یادشده مطالبه کنند. مؤسسات مذکور مکلفند دلایل و مستندات مربوط را به آنان ارائه کنند.

ماده 22- سازمان امور مالیاتی کشور موظف است فهرست مؤسسات مشمول، بنگاههای اقتصادی و تشکلهای مردم نهاد را که به طور کامل یا جزئی از معافیت یا تخفیف مالیاتی برخوردارند و همچنین مواردی که از ارائه اظهارنامه مالیاتی خودداری کرده و یا مالیات مقرر را پرداخت نکرده‌اند، در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهد.

بند دوم - شفافیت سیاسی و اجتماعی

ماده 23- احزاب و تشکلهای مردم نهاد مکلفند میزان کمکها و هدایای نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی که صرفاً در چهارچوب مجاز مصرح در قوانین و مقررات مربوط به آنها صورت می‌گیرد و همچنین هویت آن اشخاص را در دفاتر قانونی خود ثبت کرده و از طریق پایگاههای اطلاع‌رسانی خود یا به طریق مقتضی منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند.

تبصره 1- اعطای هرگونه کمک مالی و غیرمالی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم از سوی مؤسسات مشمول به احزاب ممنوع است؛ مگر در قالب یارانه احزاب از سوی وزارت کشور.

تبصره 2- اخذ هرگونه کمک از منابع ناشناس از سوی احزاب و تشکلهای مردم نهاد، ممنوع است. دریافت هرگونه کمک مالی از سوی آنها باید به نام شخصیت حقوقی حزب یا تشکل انجام گیرد.

ماده 24- وزارت کشور مکلف است:

الف - مشخصات کامل احزاب قانونی مشتمل بر اساسنامه و مرامنامه، اطلاعات مندرج در دفاتر قانونی موضوع ماده (14) قانون نحوه فعالیت احزاب و گروههای سیاسی - مصوب 1395-، سوابق تحصیلی،

آموزشی، اجرائی و سیاسی دبیران کل و اعضای شورای مرکزی و نشانی دفتر و پایگاه اطلاع‌رسانی آنها را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهد.

ب- درباره نامزدها و احزاب سیاسی که در انتخابات شرکت می‌کنند، اطلاعات به موقع به مردم ارائه دهد و همچنین کاربرگ‌های اعلام‌داری، اطلاعات مالیاتی، منابع در اختیار برای تبلیغات، نحوه تأمین و هزینه‌کرد منابع مذکور، نحوه مدیریت تعارض منافع و سایر اطلاعاتی که به آگاهی رأی‌دهندگان کمک می‌کند، در اختیار نامزدها قرار داده و بر مبنای خوداظهاری تکمیل و نتایج آنها را به اطلاع عموم برساند.

پ- پایگاه اطلاعات تشکلهای مردم‌نهاد را راه‌اندازی کرده و مشخصات تمامی تشکلهایی را که با أخذ مجوز از وزارت کشور، سازمان بهزیستی کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، تحت هر عنوان تشکیل شده‌اند مشتمل بر مستندات قانونی تأسیس، مشخصات مؤسسان و مدیران فعلی، موضوع و هدف تشکل، میزان و مشخصات منابع درآمدی و هزینه‌ای به ویژه میزان دریافت کمک از منابع دولتی و عمومی، شعب یا دفاتر استانی، گزارش گردش مالیاتی، میزان استفاده از معافیت‌های مالیاتی، صورتهای مالی تأییدشده و گزارش عملکرد سالانه آنها را در سامانه مذکور منتشر نماید و در دسترس عموم قرار دهد. تمامی تشکلهای مردم‌نهاد مکلفند اطلاعات مذکور را مطابق دستورالعملی که توسط وزیر کشور ابلاغ می‌شود جهت درج در سامانه یادشده در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

بند سوم - شفافیت فرهنگی و آموزشی

ماده 25- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سایر نهادهای فرهنگی و آموزشی موظفند مشخصات

دارندگان مجوزهای صادره از قبیل کانون‌های آگهی و تبلیغاتی، آموزشگاهها، رسانه‌ها، مؤسسات فرهنگی و هر نوع فعالیت مستلزم أخذ مجوز از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور و همچنین قواعد، رویه و فرآیند صدور مجوزها را در پایگاههای اطلاع‌رسانی خود منتشر کنند.

ماده 26- در تمامی مواردی که ارزیابی‌های علمی یا حرفه‌ای مبنای پذیرش یا ارتقای جایگاه یا استحقاق امتیازی برای اشخاص می‌باشد، از جمله عضویت در هیأت علمی دانشگاهها و مراکز آموزشی و فرهنگی و همچنین برخورداری از فرصتهای مطالعاتی، ذی‌نفع می‌تواند با رعایت محرمانگی مشخصات ارزیابی‌کنندگان، به نتایج ارزیابی‌های علمی و حرفه‌ای و دلایل عدم پذیرش خود دسترسی داشته باشد. مؤسسات مشمول ذی‌ربط مکلفند اطلاعات مذکور را ظرف مدت ده‌روز در دسترس ذی‌نفع قرار دهند.

ماده 27- در تمامی مواردی که آزمون یا مصاحبه‌ای از سوی مؤسسات مشمول و واحدهای مسؤول گزینش آنها برگزار می‌شود، شرکت‌کنندگان حق دارند تا یک‌ماه پس از اعلام نتایج، علاوه بر اطلاع از نتایج آزمون‌ها و مصاحبه‌های انجام‌شده از آنها، به برگه‌های امتحانی یا صورتجلسه‌های اعلام نتیجه خود و نیز دلایل و مستندات تفصیلی آن دسترسی داشته باشند. مؤسسات مشمول و واحدهای مسؤول گزینش مکلفند شرایط لازم برای دسترسی متقاضیان به اطلاعات مذکور را فراهم کنند.

ماده 28- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) موظف است پایگاه اطلاعات موقوفات کشور را که از جمله باید حاوی مشخصات و نیت واقف، مشخصات متولی، مشخصات موقوفه و آنچه در نتیجه تبدیل آن حاصل شده، دارایی‌ها، صورت‌هزینه‌ها و درآمدهای هر موقوفه باشد، ایجاد کرده و اطلاعات مربوط را در دسترس عموم قرار دهد.

تبصره - ضوابط مربوط به انتشار اطلاعات موقوفات خاص مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده 29- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران باید علاوه بر تکالیف عمومی مقرر در بخش دوم این قانون نسبت به تفکیک و شفاف‌سازی بین فعالیت‌های خدمت عمومی و تجاری خود اقدام کرده، ضوابط استفاده بخشهای دولتی، عمومی غیردولتی و خصوصی از مجوزهای ارائه خدمات صوت و تصویر در شبکه‌های رادیو-تلویزیونی و آمار و اطلاعات راجع به پاسخهایی را که به استناد ضوابط مربوط به حق پاسخ‌پخش کرده است در دسترس عموم قرار دهد. همچنین رئیس شورای نظارت بر سازمان یادشده موظف است تا پایان فروردین ماه هر سال، گزارش تحلیلی و مقایسه‌ای عملکرد این شورا را که از جمله مشتمل بر تعداد جلسات برگزارشده، موضوعات بحث‌شده، تصمیمات اتخاذشده و نتایج حاصله خواهد بود به همراه توصیه‌ها و پیشنهادهای لازم به رؤسای قوای سه‌گانه تقدیم کند. این گزارش منتشر شده و در دسترس عموم قرار خواهد گرفت.

بخش چهارم - شورای عالی شفافیت

ماده 30- به منظور راهبری و نظارت بر اجرای این قانون، تعیین راهبردهای شفاف‌سازی، تصویب دستورالعمل‌های اجرایی و هماهنگی و رفع اختلافات در اجرای این قانون، شورای عالی شفافیت با اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- 1- رئیس‌جمهور (رئیس شورا)
- 2- رئیس مجلس شورای اسلامی
- 3- رئیس قوه قضائیه
- 4- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

5- وزیر امور اقتصادی و دارایی

6- وزیر اطلاعات

7- رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور

8- معاون حقوقی رئیس جمهور

9- رئیس سازمان بازرسی کل کشور

10- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

11- رئیس دیوان محاسبات کشور

تبصره 1- دبیر شورا توسط رئیس جمهور تعیین و منصوب می شود. دبیرخانه شورا زیر نظر دبیر انجام تمامی امور دبیرخانه ای شورا و کمیسیون های آن را بر عهده خواهد داشت.

تبصره 2- آیین نامه داخلی شورا مشتمل بر چگونگی اداره جلسات و تصمیم گیری ها و سایر مسائل مربوط، به تصویب شورا می رسد.

تبصره 3- مصوبات شورا برای تمامی مؤسسات مشمول لازم الاجراء است.

ماده 31- شورا می تواند برای انجام برخی از وظایف خود در زمینه های مختلف از جمله «امنیت اطلاعات»، «انتشار اطلاعات»، «تنقیح قوانین و مقررات» و «تعارض منافع» حسب ضرورت کمیسیون های تخصصی مربوط را ایجاد کرده و ترکیب، شرح وظایف و نحوه فعالیت آنها را مشخص کند.

تبصره - شورا می تواند در راستای تسهیل انجام وظایف خود اختیار تصمیم گیری را در برخی موارد به کمیسیون های تخصصی واگذار کند.

ماده 32- شورا باید تا پایان خردادماه هر سال، گزارش عملکرد سال گذشته خود و پایش اجرای این قانون در سطوح ملی، بخشی و استانی را منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهد. دبیرخانه شورا موظف است عملکرد سالانه دستگاهها در اجرای این قانون را تهیه و به اطلاع شورا برساند و در پایان هر سال، با ارزیابی عملکرد اجرای این قانون و

به منظور توسعه و تقویت شفافیت، در صورت نیاز لایحه اصلاحی لازم را از طریق هیأت وزیران به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند.

بخش پنجم - سایر مقررات

ماده 33- سازمان اداری و استخدامی کشور موظف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاههای ذی ربط، ضوابط ایجاد، اداره و به روزرسانی پایگاههای اطلاع رسانی مؤسسات مشمول را از جهت محتوا، سهولت و نحوه دسترسی کاربران، قابل اعتماد بودن و قابل فهم بودن برای عموم مردم، تهیه کرده و پس از تصویب شورا جهت اجراء ابلاغ کند.

ماده 34- عدم اجراء یا اجرای ناقص تکالیف مقرر در این قانون یا انتشار اطلاعات مغایر مفاد این قانون تخلف محسوب و متخلف یا متخلفان حسب مورد براساس رأی هیأتهای رسیدگی به تخلفات اداری دستگاه متبوع یا مراجع انتظامی، انضباطی و سایر مراجع مشابه مربوط و با توجه به اهمیت موضوع به یکی از مجازاتهای اداری مقرر در بندهای «ج» تا «ی» ماده (9) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب 1372 یا مجازات متناسب مطابق قوانین مربوط محکوم می شوند.

ماده 35- آیین نامه های اجرائی این قانون به استثنای مواردی که ترتیب خاصی برای آنها مقرر شده است، ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن آن، با پیشنهاد شورا به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده 36- از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، عنوان «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات - مصوب 1387-» به «قانون دسترسی آزاد به اطلاعات» تغییر می یابد و مواد (10)، (11) و (12) قانون مذکور نسخ می شود.

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (4)

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر

معاونت قوانین در مورد لایحه شفافیت تقدیم می شود.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (2) و (4) ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌شود:

۱- سابقه تقدیم:

ماده 130 - C قبلاً تقدیم نشده است.

- £ قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ £ در £ مجلس / £ کمیسیون (موضوع اصل 85 قانون اساسی) رد شده و اینک:

£ با تغییر اساسی
£ با تقاضای کتبی 50 نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

£ پیش از انقضاء شش ماه
£ بدون تغییر اساسی

£ با انقضاء شش ماه
£ با تقاضای کتبی کمتر از 50 نفر از نمایندگان

£ می‌باشد.
مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس

£ نمی‌باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

£ رعایت شده است.

در لایحه تقدیمی آیین‌نگارش قانونی و ویرایش ادبی £ رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

C رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۳- از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف - ماده 127 -

اول - موضوع و عنوان مشخص C دارد.

£ ندارد.

دوم - دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه £ دارد.

C ندارد.

سوم - موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان C دارد.

£ ندارد.

ب - ماده 132 - امضاء مقامات مسؤول را C دارد.

£ ندارد.

ج - ماده 138 لایحه تقدیمی دارای £ یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان £ ماده واحده مواجه با ایراد C نمی‌باشد.

C بیش از یک موضوع £ می‌باشد.

۴- در اجرای بند(۴) ماده(۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور
مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:

اول: از نظر قانون اساسی؛

لایحه تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ندارد.

۴ دارد، اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

دوم: از نظر سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز؛

لایحه تقدیمی با سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز مغایرت ندارد.

۴ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

لایحه تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.

۴ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

چهارم: از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف- ماده 140- رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.

۴ نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب- ماده 181- موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی‌شود و نیاز به
۲ رأی نمایندگان ندارد.
۳ می‌شود ۴ دارد.

تعداد دو برگ اظهارنظر به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیر کل تدوین قوانین

۵- لایحه تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند(۵) اصل(۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
۴ دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

- 1- عنوان لایحه، در عین کلی بودن مبهم و نارسا است. با توجه به محتوای لایحه باید از عناوینی نظیر «شفافیت خدمات عمومی» استفاده گردد.
- 2- مقدمه توجیهی فاقد ادله کافی برای ارائه آن می باشد و تناسبی با حجم گسترده این لایحه ندارد.
- 3- در ماده (1):
  - الف- در بند «الف» صرفاً به شفافیت عملکرد مؤسسات اشاره شده، حال آنکه در متن لایحه به عملکرد اشخاص نیز اشاره شده است.
  - ب- تعاریف مندرج در بندهای «ب»، «ث» و «ح» متفاوت از تعاریف ارائه شده در قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» است. جهت همسان سازی مفاهیم حقوقی مناسب است که در این موارد از مفهوم واحدی استفاده شود.
  - پ- در جزء (3) بند «ح» به جای عبارت «دادگاههای عام و خاص»، عبارت «دادگاههای عمومی و اختصاصی» درج شود. همچنین در جزء (7) لازم است عبارت «سایر شوراهای مشابه» تشریح و مصادیق آن احصاء شود، در غیر این صورت مبهم است.
  - ت- در بند «خ»، «مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار خدمات عمومی» از مصادیق نهادهای عمومی شمرده شده است، در حالی که در قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب 1390/8/7 این مؤسسات عهده‌دار مأموریت عمومی نامیده شده‌اند. بنابراین به جهت رعایت رویه واحد پیشنهاد می شود کلمه «مأموریت» جایگزین «خدمات» گردد.
- ث- در خصوص بند «ژ» لازم به ذکر است که در ماده (71) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386/7/8 نیز «مقامات سیاسی» تعریف شده‌اند.
- ج- در بند «س» باید تصریح شود که آیا ضرر و منفعت معنوی نیز محاسبه می شود.
- چ- در بند «ظ» کلمه «کنترل» مغایر اصل پانزدهم (15) قانون اساسی است.
- 4- با توجه به اینکه اهداف قانونگذاری باید در مقدمه توجیهی ذکر شوند، لذا حذف ماده (2) ضرورت دارد.
- 5- در بندهای «الف» و «ب» ماده (3) در ارتباط با شمول یا عدم شمول اطلاعات راجع به اموال و دارایی‌های مدیران و کارکنان مؤسسات عمومی، بهتر است تعیین تکلیف شود.
- 6- در ماده (4) چگونگی درخواست و مهلت و نحوه پاسخ مؤسسات روشن نیست.
- 7- در ماده (5) عبارت «احزاب و تشکلهای مردم‌نهاد» مندرج در صدر ماده زائد است و باید حذف گردد.
- 8- پیشنهاد می شود در ماده (7)، «نظرات مشورتی معاونت قوانین» اضافه شود. همچنین در بند «ث» این ماده با توجه به اینکه گزارش کمیسیون اصل نودم، رأی محسوب نمی شود، عبارت

«با رعایت ماده (15) این قانون» زائد است.

9- درخصوص ماده (8) باید توجه شود که مطابق قانون اساسی فقط دولت، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و شورای عالی استان‌ها حق ارائه لایحه یا طرح به مجلس را دارند و باید این ماده بازنویسی شود.

10- به‌منظور جامعیت بیشتر در ماده (9)، پیشنهاد می‌شود؛ مشروح مذاکرات کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی در خصوص مصوبات آزمایشی (اصل هشتماد و پنجمی) اضافه گردد.

11- ماده (10) لایحه به صورت غیرمستقیم در مقام اصلاح قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 و خارج کردن اختیار تنقیح قوانین از معاونت قوانین مجلس می‌باشد. در حال حاضر به موجب بند (1) ماده (3) قانون مزبور تنقیح قوانین وظیفه معاونت قوانین است و به موجب تبصره بند (1) ماده (3) اصلاحی 1389/12/18 کلیه دستگاه‌های اجرایی ملزم به همکاری با معاونت قوانین شده‌اند. بنابراین تکلیف مجدد دستگاه‌های اجرایی به تنقیح قوانین حوزه خود براساس تصویب‌نامه هیأت وزیران خلاف قوانین حاکم و به نوعی موازی کاری است. بنابراین پیشنهاد می‌شود ماده (10) لایحه حذف شود.

12- بند «ج» ماده (13) در مواردی که رسیدگی «خارج از نوبت» است قید «یک‌ماه» قابلیت تحقق ندارد. لذا باید به عنوان استثناء ذکر شوند.

13- عبارت «بازداشت‌های غیرقانونی» مندرج در ماده (14) صحیح نمی‌باشد.

14- تبویب ذیل فصل سوم با اشکال مواجه است. توضیح اینکه به جای «بند» باید از «مبحث» استفاده گردد.

15- مقصود از عبارت «جهت انطباق با قانون» در ماده (16) روشن نیست.

16- طبق سیاست‌های تنقیحی مجلس شورای اسلامی در ماده (18) مناسب است درخصوص «رعایت تشریفات قانونی مربوط» مستند قانونی صحیح ذکر شود.

17- در ماده (20) روشن نیست تشخیص «رعایت جنبه‌های امنیتی» برعهده چه مرجعی است.

18- در ماده (25) عبارت «سایر نهادهای فرهنگی و آموزشی» مبهم است.

19- در ماده (29):

الف- عبارت «علاوه بر تکالیف عمومی... تا ... این قانون» حذف گردد.

ب- عبارت «ضوابط مربوط به حق پاسخ» فاقد مستند و مبهم است.

20- عبارت «به منظور راهبری» تا «جرای این قانون» از ابتدای ماده (30) حذف شود.

21- به طور کلی به جز شورای عالی نظارت، نهاد نظارتی مشخصی برای احکام این قانون وجود ندارد. شورا نیز عملاً نمی‌تواند بر تمامی مؤسسات مشمول نظارت کند. لذا از این جهت در لایحه باید بازنگری شود.

22- پیشنهاد می‌شود برخی از محورهای نظیر انتخابات «با توجه به بند (12) سیاست‌های کلی انتخابات مصوب 1395/7/24 ابلاغی مقام معظم رهبری» و دریافتی‌های مقامات و هدایا نیز در این لایحه درج گردد.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (1) و (3) ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می شود:

۱- در اجرای بند (۱):

الف- در خصوص لایحه تقدیمی قوانین متعارض C وجود ندارد.
 X وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

ب- در خصوص لایحه تقدیمی قوانین مرتبط X وجود ندارد.
 C وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

۲- در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسیهای به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع C لازم است.
 X لازم نیست.

تعداد چهار برگ سوابق قانونی و نظر اداره کل به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل اسناد و تنقیح قوانین

ضمیمه نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین نظر اداره کل به انضمام سوابق قانونی

الف - نظر اداره کل

1- با توجه به احکام مندرج در لایحه شفافیت و پیش بینی برخی از آنها در قوانین مختلف از جمله قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب 1387، قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب 1390، قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد مصوب 1387، قانون تجارت الکترونیکی مصوب 1382، قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب 1396، قانون برنامه پنجساله ششم توسعه مصوب 1396، قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب 1390، قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مصوب 1395، قانون آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب 1393 و قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386 و ... به نظر می رسد تصویب قانون جدید بدون پیش بینی ضمانت اجرایی قوی، اجرای قانون مذکور را با مشکل مواجه و به سرنوشت قوانین سابق دچار می کند.

2- عنوان قانون دارای ابهام بوده و باید اصلاح شود.

3- تعریف «اطلاعات» مندرج در بند «ب» ماده (1) لایحه که «اطلاعات» را هر نوع داده یا فراداده پردازش شده یا هر نوع معلومات اعم از آنکه به صورت نوشتاری یا گفتاری یا دیداری باشد، تعریف کرده است، با تعریف مندرج در بند «الف» ماده (1) «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب 1388/05/31» که در تعریف اطلاعات بیان می دارد «هر نوع داده که در اسناد مندرج باشد یا به صورت نرم افزاری ذخیره گردیده و یا با هر وسیله دیگری ضبط شده باشد» متفاوت است لذا در صورت تصویب لایحه، بند قانون مورد اشاره باید تعیین تکلیف شود.

4- تعریف «داده های شخصی» مندرج در بند «پ» ماده (1) لایحه که «داده های شخصی» را داده هایی که به تنهایی یا به همراه داده های دیگر به طور مستقیم یا غیرمستقیم می تواند به شناسایی یک شخص منجر شود؛ مانند شماره های ملی، شناسنامه، حساب بانکی، خودرو، بیمه نامه و گذرنامه، تعریف کرده است؛ با تعریف مندرج در بند «ب» ماده (1) «قانون انتشار و

دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب 1388/05/31» که در تعریف اطلاعات شخصی بیان می‌دارد «اطلاعات فردی نظیر نام و نام خانوادگی، نشانیهای محل سکونت و محل کار، وضعیت زندگی خانوادگی، عاداتهای فردی، ناراحتیهای جسمی، شماره حساب بانکی و رمز عبور است» متفاوت است لذا در صورت تصویب لایحه، بند قانون مورد اشاره باید تعیین تکلیف شود.

5- تعریف «اطلاعات عمومی» مندرج در بند «ث» ماده (1) لایحه که «اطلاعات عمومی» را اطلاعاتی که مالک خصوصی ندارد و توسط مؤسسات مشمول، تولید، گردآوری، فرآوری یا نگهداری می‌شود، نظیر قوانین و مقررات، آمار و ارقام رسمی، اسناد و مکاتبات اداری، تعریف کرده است با تعریف مندرج در بند «ج» ماده (1) «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب 1388/05/31» که در تعریف اطلاعات عمومی بیان می‌دارد؛ اطلاعات غیرشخصی نظیر ضوابط و آیین‌نامه‌ها، آمار و ارقام ملی و رسمی، اسناد و مکاتبات اداری که از مصادیق مستثنیات فصل چهارم این قانون نباشد، متفاوت است لذا در صورت تصویب لایحه، بند قانون مورد اشاره باید تعیین تکلیف شود.

6- تعریف «موسسه عمومی» مندرج در بند «ح» ماده (1) لایحه، با تعریف مندرج در بند «د» ماده (1) «قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب 1388/05/31» که در تعریف موسسه عمومی بیان می‌دارد سازمانها و نهادهای وابسته به حکومت به معنای عام کلمه شامل تمام ارکان و اجزاء آن که در مجموعه قوانین جمهوری اسلامی ایران آمده است، متفاوت است لذا در صورت تصویب لایحه، بند قانون مورد اشاره باید تعیین تکلیف شود.

7- مصادیق احصاء شده «مقامات» مندرج در بند «ژ» ماده (1) لایحه با مصادیق مندرج در ماده (71) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب 1386/7/8 متفاوت است و لذا در صورت تصویب لایحه، ماده مذکور باید تعیین تکلیف شود.

8- عبارت «دادگاههای عام و خاص» مندرج در جزء (3) بند «ح» ماده (1) لایحه به عبارت «دادگاههای عمومی و اختصاصی» اصلاح شود.

9- پیش‌بینی اهداف تصویب قانون در ماده (2) لایحه، خلاف اصول تقنینی است و باید به این موارد در مقدمه توجیهی پرداخته شود؛ لذا پیشنهاد می‌شود ماده (2) از متن لایحه حذف شود.

10- لازم است مصادیق بندهای «الف» و «ث» ماده (5) لایحه، دقیقاً مشخص شوند تا دامنه استثنائات به طور سلیقه‌ای و خارج از چارچوب قانون گسترده نشود.

11- پیش‌بینی تصویب فرآیند تنقیح قوانین و مقررات از سوی هیأت وزیران جهت ارائه به

دستگاههای مشمول موضوع ماده (10) لایحه باید در چارچوب قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 با اصلاحات و الحاقات بعدی و نیز دستورالعمل اجرایی قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/5/19 رئیس مجلس باشد.

12- صلاحیت تهیه و ارائه طرح به موجب ماده (127) و (136) آیین نامه داخلی مجلس به ترتیب در انحصار مجلس شورای اسلامی و شورای عالی استانها و صلاحیت تهیه و ارائه لایحه به استناد ماده (131) آیین نامه داخلی مجلس در حیطه صلاحیت دولت و ارائه لوایح قضایی نیز به استناد بند (2) اصل (158) قانون اساسی در صلاحیت قوه قضاییه است؛ لذا عبارت «موسسات عمومی که صلاحیت ارائه طرح و لایحه دارند» مندرج در صدر ماده (8) بر خلاف مستندات قانونی مذکور است و باید حذف شود.

13- پیشنهاد می شود یک بند به ماده (9) لایحه تحت عنوان «مشروح مذاکرات کمیسیون های مجلس شورای اسلامی در خصوص مصوبات آزمایشی (اصل 85) اضافه شود.

14- در ماده (25) لایحه لازم است مصادیق عبارت «سایر نهادهای فرهنگی و آموزشی» برشمرده شود.

جدول سوابق قانونی لایحه شفافیت

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	مواد
1	قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی	1353/11/29	کل مواد
2	قانون مدیریت خدمات کشوری با اصلاحات و الحاقات بعدی	1386/07/08	71 و 3
3	قانون رسیدگی به داریی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران	1394/08/09	3
4	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	1388/05/31	کل مواد
5	اصل نودم - اصل یکصد و دهم و اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی		
6	قانون اجازه مکاتبه و تحقیق مستقیم به کمیسیون اصل (90) با دستگاههای دولتی جهت رسیدگی به شکایات مردم با اصلاحات و الحاقات بعدی	1359/11/01	ماده واحده
7	قانون نحوه اجرای اصل نودم (90) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	1365/8/25	کل مواد
8	قانون نحوه فعالیت احزاب و گروههای سیاسی	1395/08/08	14
9	قانون رسیدگی به تخلفات اداری	1372/09/07	9